

Yerel Siyasete Katılımın Belirleyicileri: Edirne Kent Merkezinde Bir Model Denemesi*

Hakan YAŞ**
Sedef ZEYREKLİ YAŞ***

Özet

Kişisel özelliklerin siyasete katılım düzeyine etkisini tahmin eden pek çok çalışma bulunmaktadır. Katılım bu çalışmalarda daha çok geleneksel, geleneksel olmayan, oy kullanımı ve aktif katılım bakımından ele alınmıştır. Edirne kent merkezinde yerel yönetimlerin izlediği siyasete, seçmenlerin katılım düzeyini inceleyen bu çalışmanın amacı bu şehirde yaşayan seçmenlerin hangi niteliklerinin, siyasete katılım düzeyini etkileme derecesini tahmin etmektir. Robert Dahl'ın önermesi doğrultusunda belirlenen ilgi, önemseme, bilgi ve eylem düzeylerine yerel seçmenlerin hangi niteliklerinin ne düzeyde etki ettiğinin tahmin edilebilmesi için yaş, cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi, dünya görüşü ve benzeri bağımsız değişkenleri içeren bir model oluşturulmuştur. Bilgi düzeyinde katılıma söz konusu kişisel özelliklerin anlamlı bir etkisi bulunmazken, eylem düzeyinde katılımda bazı değişkenlerin önemli rol oynadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim ve gelir düzeyi gibi bazı kategorik değişkenlerin ise seçmenlerin siyasete katılım davranışlarında kısmen etkili oldukları belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Siyasete katılım, yerel siyaset, karakter özellikleri, lojistik regresyon, Edirne

Determinants of Local Political Participation: A Case Study for Central District of Edirne

Abstract

Numerous studies predict the effects of personality traits on levels of political participation. These studies considered participation rather in terms of conventionality, unconventionality, voting turnout and active involvement. The aim of this study, which analyses the levels of politics pursued by local governments in central district of Edirne, is to predict which and to what extent personal traits of voters affect the levels they participate in. We set a model consisting of some indicators such as age, gender, graduation, level of income, and their world-views in order to estimate to what extent these traits of voters contribute to the levels of political participation based on Robert Dahl's political participation typology, i.e. interest, concern, information. We found that some indicators affect the active participation in politics significantly whereas personality traits have no significant influence on the 'information' level of political participation. Categorical variables that are graduation and level of income, however, have partial roles in affecting the behaviours of voters' political participation levels.

Keywords: Political participation, local politics, personality traits, logistic regression, Edirne

Sağlıklı bir yerel demokrasi, yurttaşların siyasete katılımına bağlıdır. Avrupa'daki gelişmiş ülkelerin pek çoğunda yurttaşlar, merkezi yönetimden çok yerel yönetimlere önem vermektedir. Türkiye'de günlük yaşamda siyasetin halen merkezi yönetimi dikkate alarak tartışılması, toplumun yerel yönetimlere olan düşünce uzaklığının bir yansımasıdır. Yapılan pek çok araştırmaya rağmen, günlük temel gereksinimlerimizin asıl karşılayıcısı niteliğindeki yerel yönetimler tam olarak arka planda kalmaktadır. Kendini yeterli düzeyde

* Bu çalışma Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince desteklenmiştir. Proje Numarası: 2016/46

** Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Havsa Meslek Yüksek Okulu, E-mektup:hakanyas@trakya.edu.tr

*** Öğr. Gör., Trakya Üniversitesi Havsa Meslek Yüksek Okulu, E-mektup:sedefzy@hotmail.com

bilgi sahibi olarak görmeyen veya bir şeyleri değiştirebileceğine inanmayan seçmenler hem yerel siyasetten uzaklaşabilmekte hem de dış denetimden yoksun yerel yönetimlere yol açarak bu yönetimlerin etkililiklerini azaltabilmektedir.¹ Yerel seçmenlerin nitelikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan yerel yönetimler de siyasi mekanizmanın, farklı bir deyişle kamusal mal ve hizmet üretim mekanizmasının verimli ve etkili çalışmasını zorlaştırabilmektedirler. Yerel yönetimler yurttaş katılımının hem sıklığını hem de düzeyini artırmayı öğrenebilecek durumda olduklarından², siyasal katılımın da yurttaşlar üzerinde hem demokratik yetenekleri ve yöntemleri tecrübe etmede hem de psikolojik bakımdan öğretici bir ana işleve sahip olmasından³ dolayı bu etkileşimin araştırılması önem kazanmaktadır.

Bu çalışma öncelikle, yerel seçmenlerin siyasete hangi düzeyde katıldıklarını belirlemeye çalışmaktadır. Yazında yurttaşların siyasete katılım düzeylerini sınıflandırma girişiminde bulunan bazı çalışmalar bulunmaktadır. Almond ve Verba'nın "Yurttaşlık Kültürü"⁴, Arnstein'in "Katılım Merdiveni"⁵, Fung'un "Katılım Çeşitleri"⁶, Heywood'un "Aktif Yurttaşlık"⁷ ve Milbrath'ın "Siyasal Katılım Piramidi"⁸ önerilen sınıflandırmalardan bazılarıdır. Bu çalışmada katılım düzeyi bağlamında A. Robert Dahl'ın öngördüğü ve Türkiye'de özellikle Deniz Baykal'ın çevirisi sonucunda farkındalığı ve önemi artan siyasete katılım türleri sınıflandırması esas alınmıştır. Dahl'ın sunmuş olduğu siyasal katılım türleri önermesi yazındaki katılım tipolojileri içerisinde en yalın ve denenebilir yaklaşımlardan biridir. Bu nedenle, Edirne kent merkezinde gerçekleştirilen bu çalışmada ulaşılan gözlemler siyasete katılım düzeylerine göre, Dahl'ın tipolojisi doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Çalışmada ikinci olarak, her bir katılım düzeyi ayrı ayrı olmak üzere, bu düzeyler içerisinde yer alan gözlemlerin kişisel özelliklerinin, dâhil oldukları katılım düzeyine olan etkileri araştırılmıştır. Seçmenlerin kişisel özelliklerinin tam olarak bilinmesi yerel yöneticilerin siyasi karar mekanizmasını daha etkili biçimde işletmelerine kolaylık sağlamaktadır. Bu özelliklerin her birinin siyasete katılım düzeyi üzerindeki etkisi de lojistik regresyon yöntemiyle analiz edilerek, daha somut tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda öncelikle Dahl'ın tipolojisi açıklanacak, yapılan anket çalışmasının ayrıntılarına yer verilecek ve ardından seçmenlerin kişisel özelliklerinin, sınıflandırıldıkları katılım düzeyine olan etkisi çözümlenecektir.

¹ CDLR, Participation of Citizens in Local Public Life, Local and regional authorities in Europe, No. 72, Council of Europe Publishing, Germany, 2000, s. 5.

² Caparas, Maria Veronica G., Agrawal, Anand, Why Citizens Participate in Local Governance: A Case of Two Philippine LGUs. International Journal of Public Administration, Volume 39, Issue 12, 952-962, 2016, doi:10.1080/01900692.2015.1064444, s. 953.

³ Pateman, Carole, Participation and Democratic Theory, The Democracy Sourcebook, Robert Dahl, Ian Shapiro and Jose Antonio Cheibub (Ed.), The MIT Press, Massachusetts, 40-47, 2003, s. 41.

⁴ Almond, Gabriel A.; Verba, Sydney, The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations, SAGE Publications Ltd., California, 1989.

⁵ Arnstein, Sherry R., A Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Planning Association, Vol. 35 Issue 4, 1969.

⁶ Fung, Archon, Varieties of Participation in Complex Governance. Public Administration Review (Special Issue), 66-75, December, 2006.

⁷ Heywood, Andrew, Political Ideas and Concepts: An Introduction. Palgrave Macmillan, London, 1994.

⁸ Ruedin, Didier, Testing Milbrath's 1965 Framework of Political Participation: Institutions and Social Capital. Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences, Volume 3, Issue 3, 1-46, December, 2007.

Robert Dahl'ın Siyasal Katılım Yaklaşımı

Son yıllarda katılım, demokrasi için bir hayat iksiri olarak öne çıkarılmakta ve böylece demokrasi ve siyaset arasında bir bağ kurulmaktadır.⁹ Robert Dahl'a göre katılımcı demokrasi, sadece siyasetin ve ekonominin artan uluslararasılaşması ve küreselleşmesi ile ortaya çıkan demokratik olmayan düzene karşı bir denge unsurudur.¹⁰ Bir ülkede siyasete katılma veya katılmama durumları hakkında ulaşılabilen tüm fırsatların veya olanakların betimlenebilmesi, o ülkedeki alt ulusal yönetimlerin ulaşılabilen fırsatlar veya olanaklar hakkında kişilere bir şeyler söylenebiliyor olmasını gerektirmektedir.¹¹ Böylece Dahl, katılımın aşağıdan yukarıya doğru işleyen bir süreç olduğuna ve yerel yönetimler gibi merkezi yönetimin altındaki birimlerin rollerine dikkat çekmektedir. Demokrasinin en alt uygulama yeri olan ulus altı yönetim birimlerine katılım, ülke çapındaki genel siyasete katılımın bir önkoşulu gibi çalışmaktadır.

Dahl demokrasiyi niteleyen beş kıstas belirlemiştir. Bunlar; bir siyasal karar alınmadan önce görüşleri söyleyebilmek açısından etkin katılım olanağına sahip olma, oy kullanırken herkesle eşitlik, politika veya kararın alternatifleri hakkında bilgi ve bilince sahip olma, gündemi belirleme yetkisine sahip olan kişiler ve siyasal sürece dâhil olma şeklinde sıralanabilir.¹² Dahl, Demokrasinin kıstaslarından beşincisi olan siyasal sürece dâhil olmayı da, ilk dört kıstastan tamamıyla yararlanma hakkı olarak açıklamaktadır.¹³ Bu bakımdan siyasete dâhil olma, katılımdan daha geniş bir kümeye işaret etmektedir. Ancak, Dahl'ın çalışmalarında siyasete dâhil olma ve katılımın bazen birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Dahl, bireyin siyasete katılımının artırılabilmesi için, bazı koşulların sağlanması gerektiğini söylemektedir. Bu koşullar; kazanılacak ödüllere değer verilmesi, alternatiflerin önemli olduğunun düşünülmesi, çıktılarını değiştirmeye yardımcı olunabileceğine olan güven, harekete geçilmezse çıktılarının tatmin edici olmayacağına inanma, sorun çözmede gerekli bilgi ve beceriye sahip olunması ve eyleme geçmek için daha az engelin üstesinden gelme zorunluluğu şeklinde ortaya konulmaktadır.¹⁴

Dahl, mevcut yazında, siyasete katılımı sınıflandırması sayesinde önemli bir yer edinmiştir. Dahl "bazı insanlar siyasetle ilgilidirler (siyaset dikkatlerini çeker), bazıları siyaseti önemserler ve siyasetten haberdardırlar, bazıları ise siyasete katılırlar" demektedir. Yazında katılım düzeyleri denildiğinde ilgi, önemseme, bilgi ve eylem öne çıkmaktadır. Dahl, bu düzeyleri şu şekilde tanımlamaktadır: "Yurttaşların bir mitinge katılmaktan veya bir parti veya aday için çalışmaktan daha çok oy kullanma olasılıkları bulunmaktadır. Az sayıda yurttaş ulusal bir yasama eylemini veya yerel yönetimlerin ulaşılabılır memurlarını etkilemeye çalışmaktadır."¹⁵ Downs da oy kullanmanın maliyetinin çok düşük olduğunu, milyonlarca yurttaşın oy kullanma çabası içinde olabileceğini, bu nedenle herhangi bir yurttaşın oyunun çok küçük bir etkisi olduğunu söylemektedir. Seçmenler bu durumun

⁹ van Deth, Jan W., A conceptual map of political participation. *Acta Politica*, Volume: 49 Issue: 3, 349-367, 2014, doi:10.1057/ap.2014.6, s. 349-350.

¹⁰ Schmidt, Annie M. G., *Demokrasi Kuramlarına Giriş*, Çev. Köktaş, M. E., Vadi Yayınları, Ankara, 2002, s.165.

¹¹ Dahl, Robert Alan, *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press, New Haven, 1971, s.12.

¹² Tilly, Charles, *Democracy*. New York: Cambridge University Press. http://www.untagsmd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_1/DEMOCRACY%20Democracy.pdf, 2007, s. 9; Dahl, Robert Alan, *On Democracy*, Yale University Press, New Haven & London, 2000, s. 37-38.

¹³ Dahl, a.g.e., 2000, s. 39.

¹⁴ Dahl, Robert Alan, *Modern Political Analysis*, Prentice - Hall Inc, New Jersey, 1991, s. 102.

¹⁵ Dahl, a.g.e., 1991, s. 102.

farkında olduklarından ötürü siyaseti umursamamaktadırlar.¹⁶ Başka bir görüşe göre ise oy kullanma en etkili siyasi eylem olup, seçime katılma oranı da katılımın temel göstergesidir.¹⁷ Şu halde, oy kullanma, katılım hiyerarşisinin en alt basamağını temsil eden bir davranışken, bir toplumsal harekete veya yerel bir siyasi kararı etkileme girişimine faal olarak katılma ise hiyerarşinin en üst basamağı olan eylemsel davranışa atıfta bulunmaktadır.

Dahl'ın ortaya koyduğu katılımın ilgi, önemseme, bilgi ve eylem şeklinde sıralanabilen dört boyutu yabancı yazının tersine Türkçe yayınlarda dikkate alınmıştır. Dahl'ın tipolojisi Deniz Baykal'ın 'Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi' isimli eseri esas alınarak kullanılmaya başlanmış ve Baykal'ın çevirisi yazına aynen aktarılmıştır. Dahl'a göre siyasal katılım boyutlarından ilgi, siyasal olayları izleme derecesini; önemseme, onlara verilen önem derecesini; bilgi, onlarla ilgili olarak sahip olunan verileri; eylem ise, siyasal kararları etkilemek için gösterilen çabaları başka bir ifade ile siyasal olaylara faal olarak karışmayı ifade etmektedir.¹⁸ Ancak, Dahl'ın "Modern Siyasi Analiz" isimli eserinden yola çıkılarak dörtlü katılımın üçe indirgenebileceği söylenebilir. Dahl, bir önceki paragrafta da belirtildiği üzere, bazı insanların siyaseti önemsediklerini ve siyaset hakkında bilgi sahibi olduklarını belirterek bu iki boyutun birlikte ele alınabileceğini ifade etmektedir. Bu çalışmanın çözümleme kısmında da görüleceği üzere, "bilgi" düzeyinde katılım istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermemektedir. Bunun nedeni, insanların öyle ya da böyle siyasetten bir şekilde haberdar veya başka bir deyişle siyaset hakkında bilgi sahibi olmalarından ileri gelmektedir.

Yazın Değerlendirmesi

Yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyi gibi demografik ve sosyoekonomik nitelikler¹⁹ ile değer yargıları veya -ailenin tecrübeleri dâhil olmak üzere- deneyimler gibi etkenler bireylerin siyasete katılımlarında etkili olmaktadır.²⁰ Eğitim düzeyi yüksek kişiler ile erkeklerin siyasete katılımlarının daha yüksek olduğunu ve gelir düzeyi etkisinin anlamlı olmadığını ortaya koyan bilimsel araştırmalar bulunmaktadır.²¹ Bazı araştırmalarda²² da bireysel özelliklerden yaşın, katılımı dolaylı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaların yanı sıra, yerel yönetimlerin nüfuslarının ve seçmenler tarafından kullanılan bilgi ve iletişim teknolojilerinin yerel siyasete katılım sonuçlarını

¹⁶ Downs, Anthony, An Economic Theory of Political Action in a Democracy. Journal of Political Economy, Volume 65, Issue 2, 135-150, 1957, s. 146-147.

¹⁷ Cmejrek, Jaroslav, Citizens' local political participation in the Czech Republic: rural-urban comparison. Agricultural Economics, Volume 53, Issue 1, 21-29, 2007, s. 23.

¹⁸ Kapani, Münci, Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1998, s. 131.

¹⁹ Dahl, Robert Alan, A Preface to Democratic Theory, The University of Chicago Press, Chicago, 2006, s.71; Kışlalı, Ahmet Taner, Siyasal Sistemler: Siyasal Çatışma ve Uzlaşma, İmge Kitabevi, Ankara, 1998, s.186; Vecchione, Michele & Caprara, Gian Vittorio, Personality determinants of political participation: The contribution of traits and self-efficacy beliefs, Personality and Individual Differences, Issue 46, 487-492, 2009, doi:10.1016/j.paid.2008.11.021, s.487; Levinson, Daniel J., The Relevance of Personality for Political Participation, The Public Opinion Quarterly, Volume 22, Issue 1, 3-10, 1958, s.3; Johnson, Tim & Dawes, Christopher T., Do Parents' Life Experiences Affect the Political and Civic Participation of Their Children? The Case of Draft-Induced Military Service, Political Behavior, Volume 38, Issue 4, 793-816, 2016, doi:10.1007/s11109-016-9334-z; Caparas and Agrawal, 2016, s. 955.

²⁰ Gallego, Aina; Oberski, Daniel, Personality and Political Participation: The Mediation Hypothesis, Political Behavior, Volume 34, Issue 3, 425-451, 2012, doi:10.1007/s11109-011-9168-7; Johnson & Dawes, 2016, s.794.

²¹ Vecchione; Caprara, a.g.e., s. 490.

²² Gallego; Oberski, a.g.e., s. 795.

etkilediği yönünde araştırmalar²³ bulunmaktadır. Bazı araştırmalarda ise sol ve liberal ideolojiye sahip olan seçmenlerin muhafazakâr ve sağ görüşlülere göre eleştirel düşünceye daha açık ve katılımı teşvik eden bir tutum içerisinde oldukları ortaya konulmaktadır.²⁴

Siyasi bilgi, bir kişinin siyasi yetenekleri ve becerileri olarak özetlenebilen içsel siyasi etkililiğe dönüşebilmekte ve dolayısıyla değişik türlerdeki siyasal katılımları da etkileyebilmektedir.²⁵ Bandura, etkililik beklentisi kavramını bireyin çıktı üretmede gerekli olan davranışı başarıyla uygulayabileceğine ilişkin inancı olarak ifade etmektedir.²⁶ Bandura'nın yaklaşımından hareketle, bireyin siyasi çıktıları etkileyebileceğine olan inancı siyasi etkililik olarak ifade edilebilmektedir. Siyasi bilgi, o halde, kişilerin siyasi kararları etkileyebileceklerine olan inancı destekleyen bir nitelik olarak önem kazanmaktadır. Hatta siyasi gerçekler ve süreçleri anlama kapasitesini de barındırmaktadır.²⁷

Siyasete eylem düzeyinde katılımın önemli bileşenleri siyasi olayları ve gündemi takip etmek ve toplumsal eylemlere iştiraktır.²⁸ Ancak başka bir araştırmada²⁹ meydana okuma imajını taşıyan eylemlere katılmada uyumlu veya ılımlı olma anlamındaki mutabakat niteliğinin yalnızca negatif bir etkisinin olduğu belirtilmiştir. İzinsiz ve şiddete dayalı siyasi gösterilerdeki katılım şekli normatif olmayan siyasi eylemler olarak da adlandırılmaktadır.³⁰ Verba ve Sidney eylem düzeyinde katılımı "katılımcı siyasi kültür" ifadesiyle nitelemiştir. Bu bağlamda daha çok bir eylemci rolünde olan yurttaşlar hem siyasetin girdilerine hem de çıktılarına ayak uydurmak durumundadırlar.³¹ Ayrıca eylem düzeyinde siyasete katılan yurttaşlar siyasi bilgi ile de ilişkilendirilebilmektedir.³² Politik sistemi etkileyebileceklerini düşünen yurttaşlar, bireysel risk barındıran durumlarda bile kendi hedeflerini izlemede eyleme geçmede duraksamamaktadırlar.³³

Veri ve Yöntem

Çalışmanın evreni olan Edirne kent merkezinde (merkeze bağlı köyler hariç) 18 yaş üzeri nüfus 127.096 olup, toplamda 24 mahalle bulunmaktadır.³⁴ Yüksek Seçim Kurulu'nun açıklamış olduğu 2015 yılı Yirmi altıncı Dönem Milletvekili Genel Seçimi verilerine göre 112.041 de seçmen bulunmaktadır.³⁵ Söz konusu ana kütle için, %95 güven düzeyi ve %2,5 hata payındaki örneklem büyüklüğü 1.516 kişi olarak hesaplanmıştır.³⁶

²³ Cmejrek, 2007; Levinsen, Klaus, ICT and local political participation. ECPR Joint Sessions of Workshops: Local Participation in Different Contexts, European Consortium for Political Research, Granada, 2005, s. 1-20.

²⁴ Vecchione & Caprara, a.g.e., s. 487-488.

²⁵ Reichert, Frank, How Internal Political Efficacy Translates Political Knowledge Into Political Participation, Europe's Journal of Psychology, Volume 12, Issue 2, 221-241, 2016, doi:10.5964/ejop.v12i2.1095, s. 221.

²⁶ Bandura, Albert, Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. Psychological Review, Volume 84, Issue 2, 1977, s. 191-215.

²⁷ Reichert, a.g.e., s. 222.

²⁸ Vecchione; Caprara, a.g.e., s. 488.

²⁹ Gallego; Oberski, a.g.e.

³⁰ Reichert, a.g.e., s. 223.

³¹ Almond; Verba, a.g.e., s. 18.

³² Reichert, a.g.e., s. 221.

³³ Vecchione; Caprara, a.g.e., s. 487.

³⁴ TÜİK, Yıllara ve Cinsiyete Göre İl / İlçe Merkezleri ve Belde / Köy Nüfusu, Genel Nüfus Sayımları - ADNKS. Temel İstatistikler: http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1587, (22.05.2015).

³⁵ Yüksek Seçim Kurulu, Sandık Sonuçları Paylaşım Sistemi, Ocak 30, 2016 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu Web sitesi: <https://sonuc.ysk.gov.tr/module/sspsYerel.jsf>, (30.05.2016).

³⁶ Sample Size Calculator, Sawtooth Software: <http://www.sawtoothsoftware.com/support/knowledge-base/general-issues/1544-sample-size-calculator-2>, (22.05.2015).

Anket çalışmasında ulaşılması hedeflenen toplam 1.516 kişi Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilen mahalle nüfusları bazında tabakalama yöntemine göre oluşturulan örneklem üzerinde gerçekleştirilmiş ve toplamda 1.546 kişiye çalışmada kullanılan anket soruları uygulanmıştır.

Çalışmanın temel sorusu olan “Kişilerin siyasete katılım düzeyleri ile cinsiyet, yaş, gelir, eğitim ve dünya görüşleri (ideolojiler) arasında bir ilişki var mıdır?” sorusundan hareketle çalışmada üç hipotez test edilmektedir.³⁷

H₁: İlgili düzeyinde katılımı cinsiyet, yaş, gelir, eğitim ve dünya görüşleri (ideolojiler) belirleyicidir.

H₂: Önemseme düzeyinde katılımı cinsiyet, yaş, gelir, eğitim ve dünya görüşleri (ideolojiler) belirleyicidir.

H₃: Eylem düzeyinde katılımı cinsiyet, yaş, gelir, eğitim ve dünya görüşleri (ideolojiler) belirleyicidir.

Bu hipotezlerin sıfır (farksızlık) hipotezleri, bağımsız değişkenlerin her birinin katsayısının sıfır olduğunu; farklı bir anlatımla, bağımlı değişken üzerinde hiçbirinin etkilerinin olmadığını tahmin etmektedir. Oluşturulan üç hipoteze ilişkin denklemler ikili lojistik regresyon modellemesi kullanılarak sınanmış ve marjinal etki hesaplaması yapılmıştır.³⁸ Bağımlı değişken olan üç siyasete katılım düzeyinin herhangi birinin geçerli olduğu gözlemlerde bu bağımlı değişkenler “1” değerini alırken, söz konusu gözlemin içinde bulunmadığı katılım düzeyi ise “0” değerini aldığından bu bağımlı değişkenler ikili lojistik regresyon yöntemiyle analiz edilmiştir. Bağımsız değişkenlerdeki her bir birimlik değişimin bağımlı değişken üzerindeki etki derecesini ölçebilmek için de marjinal etki hesaplaması yapılmıştır. Marjinal etki hesaplaması (2) numaralı denklemde gösterildiği üzere bağımsız değişkenden (x) bir birimlik değişimin bağımlı değişken (y) üzerindeki etkisini ölçmektedir. Üç hipotez için de aşağıdaki örnek denklem (1) oluşturulmuştur.

$$Y_i = \alpha_0 + \alpha_1 x_1 + \alpha_2 x_2 + \dots + \alpha_n x_n \quad (1)$$

$$\frac{dY}{dx} = \alpha_i \quad (2)$$

Hem betimleyici istatistik hem de ikili lojistik regresyon modellemesi STATA 14.1 programında analiz edilmiştir.

Verilerin Sınıflandırılması

Anket çalışmasında, Dahl'ın ilgi, önemseme, bilgi ve eylem olarak dört kategoride ortaya koyduğu katılım düzeylerini ölçmeye yarayan sorular (Ek 2) katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların yerel siyasete iştirak düzeyleri belirlenirken, verdikleri yanıtlar üçlü bir aşamadan geçirilmiştir. Birinci aşamada; iki uçlu sorularda “evet” yanıtlarına, sorgulanan siyasete katılım düzeyi için pozitif olarak görüldüğünden “1” değeri, “hayır” yanıtlarına ise “0” değeri verilmiştir. Beşli Likert ölçeği kullanılarak yanıtlanabilen sorularda “en az/çok seyrek/hiç”, “az/bazen/ara sıra” ve “kararsızım” seçenekleri negatif değerlendirilerek “0” değeri alırken, “en çok/çok sık/her zaman” ve “çok/çok fazla/çoğu zaman” yanıtları ise pozitif değerlendirilerek “1” değeri almıştır.

³⁷ İlk analizlerde gözlemlerin meslekleri tek başına veya diğer bağımsız değişkenlerle anlamlı bir sonuç öngörmediğinden, bir bağımsız değişken olarak modele katılmamıştır.

³⁸ Cramer, Duncan, & Howitt, Dennis Laurence, The SAGE Dictionary of Statistics: a practical resource for students in the social sciences, SAGE Publications, London, 2004, s. 137.

Diğer bir ifadeyle, beşli ölçekte “1”, “2” ve “3” değerleri “0” olarak dönüştürülürken, “4” ve “5” değerleri “1” değerine dönüştürülmüştür.

İkinci aşamada; ilgili katılım düzeyini sorgulayan sorulardan en az bir tanesi pozitif değer taşıyorsa, gözlem o katılım düzeyinde değerlendirilmiştir. Örneğin, “önemseme” düzeyini sorgulayan dört sorudan sadece biri için pozitif (“1”) değer alma koşulu aranmıştır. Üçüncü aşamada ise dört katılım düzeyi arasında - Dahl’ın varsayımının aksine - bir hiyerarşiye gidilmeden, yani eylemin bilgiye, bilginin önemsemeye ve önemsemenin de ilgiye üstünlüğü oluşturulmadan, gözlemler katılım düzeylerinden bir veya birden fazlasına dâhil edilmiştir. Bu sınıflandırmada bilgi düzeyinde yerel siyasete katılmayan bir kimse bulunmamaktadır. Diğer bir anlatımla bilgi düzeyini ölçen sorulardan en az bir tanesine tüm katılımcılar olumlu yanıt vermiş olup, tüm katılımcılar bilgi düzeyinde siyasete iştirak etmişlerdir.

Dahl’ın önermesi esas alınarak, anket soruları dört grup altında kategorize edilmiştir. Yöneltilen sorular Ek 2’de yer alan anket formunda incelenebilir. İlgi düzeyinde tüm sorular düzey belirlenmesinde dikkate alınmıştır. Dahl “ilgi” düzeyini vurgularken yurttaşların hiç olmazsa oy kullanarak siyasete katılmaları gerektiğini belirttiğinden ve diğer dört soruya olumsuz yanıt veren yurttaşların oy kullanmış olsalar bile sadece ilgi düzeyinde değerlendirilmeleri gerektiğinden, 7 numaralı soru başlı başına değerlendirilmiştir. Önemseme düzeyi için 1 ve 11 numaralı soruların yanıtlarına katılma veya katılmama durumu söz konusu olamayacağından, bu sorular belirlemeye dâhil edilmemiştir. Bilgi ve eylem düzeylerini ölçen tüm sorular düzeylerin belirlenmesine katılmıştır. Dahl “eylem” düzeyini vurgularken yurttaşların -en üst düzeyde ama en az sayıda- diğer yurttaşları bir adaya oy vermeye ikna etmek suretiyle siyasete katıldıklarını belirttiğinden ve diğer beş soruya olumsuz yanıt veren yurttaşların ise oy kullanmış olsalar bile sadece ilgi düzeyinde değerlendirilmeleri gerektiğini ön gördüğünden, 6 numaralı soru tek başına değerlendirilmiştir.

Siyasete Katılım Türlerinin İncelenmesi

Siyasete katılımı ilgi, önemseme ve eylem olmak üzere üç bağımlı değişken belirlenerek (hayır=0 ve evet=1) analiz edilmiştir. Bağımsız değişkenler hangi nitelik veya nicelikte olursa olsun bağımlı değişken olan bilginin değeri tüm koşullarda “1” değerini aldığından, bilgi düzeyinin bir bağımlı değişken olarak belirlenmesi söz konusu olamamaktadır. Dolayısıyla, üç bağımlı değişken için model oluşturularak tahmin edilmiştir. Aşağıdaki tabloda söz konusu bağımlı değişkenlerin betimleyici istatistiği yer almaktadır.

Tablo 1: Bağımlı değişkenlerin bazı betimleyici istatistikleri

	İlgi	Önemseme	Eylem
Toplam	1514	498	653
Ortalama	.9793014	.3221216	.4223803
Standart Sapma	.1424193	.4674405	.4940983

Siyasete ilgi düzeyinde 1514, önemseme düzeyinde 498 ve eylem düzeyinde ise 653 gözlem elde edilmiştir. Toplam 1.546 gözlemin %97,9 ilgi düzeyinde, %32,2 önemseme düzeyinde ve %42,2 eylem düzeyinde siyasete katılım grubuna dâhil oldukları görülmektedir. Bu özelliklere sahip modellerin anlamlılık düzeyleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Lojistik Regresyon Model Anlamlılık Düzeyleri

Logistic Regression	Number of obs	Wald chi2(25)	Prob > chi2	Pseudo R2
İlgi	1,152	50.48	0.0001	0.1491
Önemseme	1,546	92.18	0.0000	0.0516
Eylem	1,546	83.09	0.0000	0.0434

İlgi, önemseme ve eylem düzeyleri için ayrı ayrı modeller oluşturulmuştur. Kurulan her üç modelde de “ki-kare” değerleri tablo değerlerinden büyük olup, p-değerleri 0.0000 olarak gerçekleştiğinden, üç model de istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 3: Siyasal Katılım Düzeylerinin Belirli Değişkenlerle Lojistik Regresyonu

Bağımsız değişkenler	İlgi	Önemseme	Eylem
Cinsiyet	0.0121 (0.0121)	0.109*** (0.0260)	0.0500* (0.0274)
Yaş	0.000488 (0.00254)	0.00612 (0.00575)	-0.0188** (0.00601)
Yaş-kare	0.00000337 (0.0000296)	-0.0000352 (0.0000634)	0.000221** (0.0000672)
1.Eğitim	0 (.)	-0.185** (0.0804)	-0.131 (0.0941)
2. Eğitim	0 (.)	-0.0788 (0.0595)	-0.0434 (0.0636)
3. Eğitim	0 (.)	-0.000514 (0.0557)	0.0155 (0.0584)
4. Eğitim	0 (.)	-0.00469 (0.0613)	0.00384 (0.0636)
5. Eğitim	0 (.)	0.0397 (0.0558)	-0.000781 (0.0582)
6. Eğitim	0 (.)	0 (.)	0 (.)
1.Gelir	0 (.)	0 (.)	0 (.)
2.Gelir	0.0238 (0.0172)	0.123** (0.0492)	0.106** (0.0497)
3.Gelir	0.0322** (0.0137)	-0.00557 (0.0356)	0.0529 (0.0373)
4.Gelir	0.0157 (0.0206)	0.0923** (0.0422)	0.0607
5.Gelir	0 (.)	0.0575 (0.0538)	0.0834 (0.0557)
6.Gelir	0 (.)	0.111 (0.0746)	0.239** (0.0745)
7.Gelir	0 (.)	0.235** (0.0748)	0.220** (0.0718)
Dindar	0.00916 (0.0141)	-0.0640** (0.0298)	-0.0167 (0.0307)
Milliyetçi	-0.00188 (0.0127)	0.0112 (0.0247)	0.0354 (0.0268)

Muhafazakâr	0.0482* (0.0280)	0.0373 (0.0369)	0.177*** (0.0379)
Liberal	0 (.)	0.0437 (0.0671)	0.0854 (0.0781)
Demokrat	0 (.)	-0.0276 (0.0430)	0.0334 (0.0450)
Sosyalist	0.0497 (0.0550)	0.0315 (0.0438)	0.113** (0.0484)
Atatürkçü	0.0118 (0.0124)	-0.0330 (0.0262)	-0.00311 (0.0279)
Laik	0.00111 (0.0120)	-0.0653** (0.0282)	-0.0166 (0.0298)
Çevreci	0.0190 (0.0241)	0.0445 (0.0366)	0.0619 (0.0396)
Cumhuriyetçi	0.0272** (0.0138)	0.0100 (0.0272)	-0.0185 (0.0288)
Ateist	-0.0739* (0.0443)	0.0518 (0.116)	0.119 (0.119)
N	1152	1546	1546

Parantez içi değerler standart hatalardır.

* p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.001

Tablodaki ilk modelde “ilgi” düzeyini belirleyen bağımsız değişkenler yer almaktadır. İlgili düzeyinde katılımı cinsiyet, yaş ve eğitimin etkisi anlamlı değildir; başka bir ifadeyle, ilgi düzeyi üzerine bu değişkenlerin anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Geliri 1.001-2.000 TL arasında olanların temsil edildiği 3. gelir grubunda bulunanların, hiç gelire sahip olmayanlara göre ilgi düzeyinde siyasete katılımları %3,22 daha fazladır. Diğer gelir gruplarının ise bu düzeydeki katılım üzerinde herhangi bir anlamlı etkisi bulunmamaktadır. Cumhuriyetçi olarak kendini niteleyen katılımcılar ise siyasete ilgi düzeyinde %2,72 daha çok katılmaktadır. Ateist ve muhafazakâr olarak belirtilen dünya görüşleri ise 0.10 düzeyinde anlamlı olduğundan, bu bağımsız değişkenlerin katsayıları dikkate alınmamıştır.

Cinsiyetin en belirleyici olduğu katılım düzeyi “önemseme”dir. Erkekler kadınlara göre önemseme düzeyinde siyasete %10,9 daha çok katılmaktadırlar. Hiç okula gitmemişler ise lisansüstü eğitime sahip kişilere göre siyasete önemseme düzeyinde %18,5 oranla daha az katılmaktadırlar. Gelir açısından, 5.000 TL ve üzeri gelire sahip olanların, 1.000 TL’den az gelire sahip olanlara kıyasla %23,5 oranla daha fazla önemseme düzeyinde siyasete katıldıkları görülmektedir. Kendini dindar olarak ifade eden gözlemlerin, önemseme düzeyinde siyasete %6 daha az katıldıkları tespit edilmiş olup, kendini laik olarak ifade edenler de benzer bir oranla önemseme düzeyinde siyasete daha az katılmaktadırlar.

Eylem düzeyine ilişkin ilk belirleyiciler gelir ve dünya görüşleridir. 4.000 TL ve 5.000 TL üzeri gelire sahip olanların, hiç gelire sahip olmayanlara göre faal olarak yerel siyasete katılmaları %22’nin üzerinde daha olasıdır. Muhafazakâr olanların, olmayanlara göre %17,8; sosyalist olanların ise, olmayanlara göre %11,3 oranla yerel siyasete daha faal olarak katıldıkları söylenebilmektedir.

Yaş diğer iki katılım düzeyinde anlamlı olmayan bir değişken olmasına rağmen, eylem düzeyinde yaşın belirleyiciliği öne çıkmaktadır. Gözlemlerin yaşı arttıkça eylem düzeyinde, başka bir deyişle faal olarak siyasete %1,88 oranında daha az katıldıkları görülmektedir. Ancak, bağımsız değişken olan yaşın doğrusal bir etkisi olup olmadığını

test etmek için yaşın karesi de bir bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Gerçekten de, eylem düzeyinde katılımda yaşın doğrusal olmayan bir etki yarattığı tespit edilmiştir.³⁹ Edirne'deki seçmenler yerel siyasete 43 yaşına kadar faal olarak katılmamakta; ancak, bu yaşı geçtikten sonra yaşın eylem düzeyi üzerindeki etkisi artmaya başlamaktadır. Bu bakımdan, 43 yaş ve üzeri nüfusun eğitim, istihdam ve gelir durumları verileri de incelenmiştir.

Tablo 4: 43 Yaştan Büyük Olan Gözlemlerin Eğitim Durumu

	Okula gitmemiş	İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
0	11 1,03%	153 14,29%	407 38,00%	170 15,87%	244 22,78%	86 8,03%	1.071 100,00%
1	33 6,95%	214 45,05%	138 29,05%	21 4,42%	54 11,37%	15 3,16%	475 100,00%
Toplam	44 2,85%	367 23,74%	545 35,25%	191 12,35%	298 19,28%	101 6,53%	1.546 100,00%

Tablo 4'e göre, 43 yaşını aşmış olan gözlemlerin %45 gibi yarıya yakın bir kısmı ilköğretim düzeyinden mezundur; okula gitmeyen kesim ile lise mezunları da eklendiğinde 43 yaş altı nüfusun %80'lik bir kesimi lise ve altı bir eğitim düzeye karşılık gelmektedir. Buna karşın, eylem düzeyinde siyasete görece az katılan 43 yaş altı grubun ise eğitim düzeyi yaklaşık %80'le lise ve üzerinde toplanmaktadır.

Tablo 5: 43 yaştan büyük olan gözlemlerin istihdam türleri

	İşsiz	Çalışmıyor	Emekli	Öğrenci	Ev Kadını	Çiftçi	İşçi	Memur	Serbest	Toplam
0	42 3,92%	65 6,07%	0 0,00%	114 10,64%	106 9,90%	15 1,40%	321 29,97%	192 17,93%	216 20,17%	1.071 100,00%
1	3 0,63%	16 3,37%	132 27,79%	0 0,00%	103 21,68%	19 4,00%	64 13,47%	53 11,16%	85 17,90%	475 100,00%
Toplam	45 2,91%	81 5,24%	132 8,54%	114 7,37%	209 13,52%	34 2,20%	385 24,90%	245 15,85%	301 19,47%	1.546 100,00%

Tablo 5'e göre istihdam türleri açısından %28'e yakın bir oranla 43 yaşın üzerindeki katılımcılar emekli, %22 ile de ev kadınıdır; diğer bir deyişle 43 yaş üzeri katılımcıların hemen hemen yarısı faal çalışma hayatının dışında kalmaktadır. 43 yaşın altındaki nüfusun %30'u işçi ve %18'i memurdur. Elde Edilen bu sonuç istihdam dışında yer alan kişilerin gerek siyasete faal olarak katılımlarını gerçekleştirebilecek daha çok zamanlarının olması; gerekse herhangi bir iş kaygılarının bulunmaması sebebiyle siyasete daha faal katılabildiklerini göstermektedir.

³⁹ İkinci dereceden (*quadratic*) denklemlerde eğrinin zirve noktası $x = \frac{-b}{2a}$ formülüyle elde edilmektedir (Hansen, Mary, Master Math: Algebra 2, Cengage Learning PTR, Boston 2015, s.128) Yaş ve yaşın karesinden oluşan fonksiyonda zirve noktası, diğer bir ifadeyle eğrinin (etkinin) terse döndüğü nokta yaş ve yaşın karesinin katsayıları kullanılarak $\frac{-(-0.0188)}{2 \times 0.000221} = 42,53$ yaş olarak bulunmuştur.

Tablo 6: 43 yaştan büyük olan gözlemlerin gelir düzeyleri

TL	Geliri Yok	0-1.000	1.001-2.000	2.001-3.000	3.001-4.000	4.001-5.000	5.001+	Toplam
0	228 21,29%	95 8,87%	351 32,78%	212 19,79%	106 9,90%	45 4,20%	34 3,17%	1.071 100,00%
1	84 17,68%	50 10,53%	164 34,53%	94 19,79%	39 8,21%	16 3,37%	28 5,89%	475 100,00%
Toplam	312 20,18%	145 9,38%	515 33,31%	306 19,79%	145 9,38%	61 3,95%	62 4,01%	1.546 100,00%

Gelir düzeyi açısından 43 yaş altı veya üzeri bir gruba dâhil olma anlamlı bir fark yaratmamaktadır. Her iki kesimin de gelir düzeyi ortalama, mod ve medyanı 2.000 TL ve altında yer almaktadır. Sonuç olarak, 43 yaş üzeri grubun yarısı istihdamda yer almayan, iş kaygısı duymayan kişilerden oluşmaktadır. Eylem düzeyinde siyasete katılmalarının herhangi bir olumsuz etkisi olmayacağı düşüncesinin bu gruba egemen olması olasıdır. 43 yaş altı grup ise genellikle çalışan kesim yer olup; siyasete en duyarlı konumdaki işçi ve memur ağırlıklıdır. Buna karşın, 43 yaş altı grubun daha yüksek bir eğitim düzeyi bulunmaktadır.

Sonuç

Dahl'in önerdiği katılım düzeylerinden "bilgi", Edirne kent merkezi örneğinde istatistiki olarak anlamlı sonuç vermemektedir. İlgili, önemseme ve eylem düzeylerinde, bağımsız değişkenlerin en az birinin bu bağımlı değişkenleri farklı katsayılarla belirlediği sonucuna ulaşılmış olup, araştırmanın hipotezleri kabul edilmiştir. Bağımsız değişkenlerden eğitimin ilgi ve eylem düzeyinde siyasete katılım üzerinde herhangi bir anlamlı etkisi belirlenememiş olup, sadece önemseme düzeyinde okula gitmemiş seçmenlerin anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

Edirne örneğinde yerel siyasete katılım tipleri üzerinde seçmenlerin karakter özellikleri anlamlı olmakla birlikte, bu özelliklerin sayıca en çok belirleyici olduğu katılım düzeyi "eylem"dir. Özellikle yaş bağımsız değişkeni, eylem düzeyini seçmenlerin yaşının 43 altı veya üzeri olmasına göre iki yönde etkilemektedir. 43 yaş altı grupla karşılaştırıldığında eğitim ve gelir düzeyi düşük, ancak istihdamda yer almayan 43 yaş ve üzeri grup siyasete daha faal katılmaktadır. Muhafazakârlık da eylem düzeyinde yerel siyasete katılımı artıran bir belirleyicidir. Bilinen ve tahmin edilenin tersine, Edirne kent merkezinde dünya görüşü bakımından bir seçmenin Atatürkçü olup olmamasının, onun siyasete katılım düzeyinde herhangi bir anlamlı etkisi bulunmamaktadır.

Bu bulgulardan hareketle, ilgi düzeyinde siyasete katılım %98 gibi son derece yüksek bir oran olup, seçmenlerin özellikleri ne olursa olsun, ilgi düzeyinde siyasete katılımları anlamlı bir düzeyde değişmemektedir. En azından ilköğretim mezunu olan, asgari ücret ve üzerinde gelire sahip, kendini dindar veya laik olarak tanımlamayan seçmenlerin ise önemseme düzeyinde siyasete daha çok katılabilecekleri söylenebilir. Edirne kent merkezinde orta gelir dışında kalan en düşük ve en yüksek gelire sahip olan seçmenlerle, dünya görüşü muhafazakâr ve sosyalist olan seçmenlerin siyasi taleplerine karşılık vermenin, bu seçmenleri siyasete faal olarak katılmaya yönelteceği ileri sürülebilmektedir. Bu gruba yönelecek ve hitap edecek yerel yöneticilerin Edirne kent merkezinde katılımcı bir siyaseti teşvik etmeleri olasıdır.

KAYNAKÇA

- Almond, Gabriel A., & Verba, Sydney, *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. SAGE Publications Ltd., California, 1989.
- Arnstein, Sherry R., A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, Volume: 35 Issue: (4), 216-224, 1969.
- Bandura, Albert, Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, Volume: 84, Issue: 2, 191-215, 1977.
- Caparas, Maria Veronica G., & Agrawal, Anand, Why Citizens Participate in Local Governance: A Case of Two Philippine LGUs. *International Journal of Public Administration*, Volume: 39 Issue: (12), 2016 952-962. doi:10.1080/01900692.2015.1064444
- CDLR, Participation of Citizens in Local Public Life, Local and regional authorities in Europe, No. 72, Council of Europe Publishing, Germany, 2000.
- Cmejrek, Jaroslav, Citizens' local political participation in the Czech Republic: rural-urban comparison. *Agricultural Economics*, Volume: 53, Issue :1, 21-29, 2007.
- Cramer, Duncan & Howitt, Dennis Laurence, *The SAGE Dictionary of Statistics: a practical resource for students in the social sciences*, SAGE Publications, London, 2004.
- Dahl, Robert Alan, *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press, New Heaven, 1971.
- Dahl, Robert Alan, *Modern Political Analysis*. Prentice - Hall Inc., New Jersey, 1991.
- Dahl, Robert Alan, *On Democracy*. Yale University Press, New Haven & London, 2000.
- Dahl, Robert Alan, *A Preface to Democratic Theory*. The University of Chicago Press, Chicago 2006.
- Dahl, Robert Alan, Shapiro, I., & Cheibub, J. A., *The Democracy Sourcebook*. Cambridge, The MIT Press, Massachusetts, 2003.
- Downs, Anthony, An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *Journal of Political Economy*, Volume: 65, Issue 2, 135-150, 1957.
- Fung, Archon, Varieties of Participation in Complex Governance. *Public Administration Review* (Special Issue), 66-75, December 2006.
- Gallego, Aina & Oberski, Daniel, Personality and Political Participation: The Mediation Hypothesis. *Political Behavior*, Volume: 34, Issue: 3, 425-451, 2012, doi:10.1007/s11109-011-9168-7
- Hansen, Mary, *Master Math: Algebra 2*, Cengage Learning PTR, Boston, 2015.
- Heywood, Andrew, *Political Ideas and Concepts: An Introduction*. Palgrave Macmillan, London, 1994.
- Johnson, Tim & Dawes, Christopher T., Do Parents' Life Experiences Affect the Political and Civic Participation of Their Children? The Case of Draft-Induced Military Service, *Political Behavior*, Volume 38, Issue 4, 793-816, 2016 doi:10.1007/s11109-016-9334-z
- Kapani, Münci, *Politika Bilimine Giriş*. Bilgi Yayınevi, Ankara, 1998.
- Kışlalı, Ahmet Taner, *Siyasal Sistemler: Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, İmge Kitabevi, Ankara, 1998.
- Levinsen, Klaus, ICT and local political participation. *ECPR Joint Sessions of Workshops: Local Participation in Different Contexts*, 1-20. European Consortium for Political Research, Granada, 2005.
- Levinson, Daniel J., The Relevance of Personality for Political Participation. *The Public Opinion Quarterly*, Volume: 22, Issue: 1, 3-10, 1958.

- Pateman, Carole, Participation and Democratic Theory, The Democracy Sourcebook, Robert Dahl, Ian Shapiro and Jose Antonio Cheibub (Ed.), The MIT Press, Massachusetts, 40-47, 2003.
- Reichert, Frank, How Internal Political Efficacy Translates Political Knowledge Into Political Participation. *Europe's Journal of Psychology*, Volume: 12, Issue: 2, 2016, 221-241. doi:10.5964/ejop.v12i2.1095.
- Ruedin, Didier, Testing Milbrath's 1965 Framework of Political Participation: Institutions and Social Capital. *Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences*, Volume: 3, Issue :3, 1-46, December 2007.
- Sample Size Calculator. Sawtooth Software, 2015
<http://www.sawtoothsoftware.com/support/knowledge-base/general-issues/1544-sample-size-calculator-2>, (22.09.2016).
- Schmidt, Annie M. G., *Demokrasi Kuramlarına Giriş* (2. b.). (M. E. Köktaş, Çev.) Vadi Yayınları, Ankara, 2002.
- Tilly, Charles, *Democracy*. Cambridge University Press, New York, 2007, http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_1/DEMOCRACY%20Democracy.pdf, (30.01.2016).
- TÜİK, *Yıllara ve Cinsiyete Göre İl / İlçe Merkezleri ve Belde / Köy Nüfusu, Genel Nüfus Sayımları - ADNKS. Temel İstatistikler*, 2015, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1587, (30.01.2016).
- van Deth, Jan W., A conceptual map of political participation. *Acta Politica*, Volume 49: Issue: 3, 2014, 349-367. doi:10.1057/ap.2014.6.
- Vecchione, Michele & Caprara, Gian Vittorio, Personality determinants of political participation: The contribution of traits and self-efficacy beliefs. *Personality and Individual Differences* Issue: 46, 487-492, 2009 doi:doi:10.1016/j.paid.2008.11.021.
- Yüksek Seçim Kurulu, *Sandık Sonuçları Paylaşım Sistemi*. 2015 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu Web sitesi: <https://sonuc.ysk.gov.tr/module/sspsYerel.jsf>, (30.01.2016).

Ek 1: Lojistik regresyonda kullanılan bağımsız değişkenlerin kodları

Bağımsız değişkenler	Kodlama
Cinsiyet	Kadın=0 Erkek=1
Yaş	Numerik
Yaş-kare	$(Yaş_i^n)^2$
Eğitim	Okula gitmemiş=1 (1.Eğitim) İlköğretim=2 (2.Eğitim) Lise=3 (3.Eğitim) Önlisans=4 (4.Eğitim) Lisans=5 (5.Eğitim) Lisansüstü=6 (6.Eğitim)
Gelir	Geliri yok=1 (1.Gelir) 0-1.000TL=2 (2.Gelir) 1.001-2.000TL=3 (3.Gelir) 2.001-3.000TL=4 (4.Gelir) 3.001-4.000TL=5 (5.Gelir) 4.001-5.000TL=6 (6.Gelir) 5.000-TL=7 (7.Gelir)
Dindar	Hayır=0 Evet=1
Milliyetçi	Hayır=0 Evet=1
Muhafazakâr	Hayır=0 Evet=1
Liberal	Hayır=0 Evet=1
Demokrat	Hayır=0 Evet=1
Sosyalist	Hayır=0 Evet=1
Atatürkçü	Hayır=0 Evet=1
Laik	Hayır=0 Evet=1
Çevreci	Hayır=0 Evet=1
Cumhuriyetçi	Hayır=0 Evet=1
Ateist	Hayır=0 Evet=1

Ek 2: Ölçülen katılım düzeyine göre anket sorularının sınıflandırması

Katılım düzeyi	Düzeyi ölçen anket soruları
İlgi	3. Belediye veya il genel meclisinin siyasi gündemini ve/veya buralarda alınan kararları takip ediyor musunuz? 7. 30 Mart 2014 tarihli yerel seçimde oy kullandınız mı? 9. Yerel seçimlerde herhangi bir parti veya partilerin kongre, miting veya benzeri bir etkinliğine katıldınız mı? 16. Yerel siyasi gelişmeleri aşağıdaki iletişim türlerinden hangisi veya hangilerinden takip edersiniz? (Birden fazla seçim yapılabilir.) 17. Yerel düzeydeki (kentsel) sorunlara karşı ilgili olduğunuzu düşünüyor musunuz? 19. Son yedi yıl içerisinde, belediye veya il özel idaresinin herhangi bir kararına karşı aşağıdaki olumsuz katılım yöntemlerinden herhangi birini kullandınız mı? (Birden fazla seçim yapılabilir.)
Önemseme	1. Sizce aşağıdaki yerel yönetimlerden hangisinin aldığı kararlar günlük hayatınızı daha çok etkilemektedir? 11. Aşağıdaki iki yerel yönetim biriminden sizin için daha önemli olanını seçiniz. 13. Belediye veya il özel idaresinin yıllık faaliyet raporlarını inceler misiniz? 18. Son yedi yıl içerisinde, aşağıdaki sorunlardan herhangi biri için yerel yönetimlere başvurduunuz mu? (Birden fazla seçim yapılabilir.)
Bilgi	2. Belediye veya il özel idaresi kanunlarında bu idarelere verilen görev ve yetkileri biliyor musunuz? 8. Son oy verdiğiniz yerel seçimde, oy kullanırken en çok hangi niteliğe önem verdiniz? (Birden fazla seçim yapılabilir.) 10. Şu an görevde olan aşağıdaki yerel yöneticilerden herhangi birinin adını biliyor musunuz? (Birden fazla seçim yapılabilir.) 12. Belediye meclisi, il genel meclisi veya kent konseyi toplantılarına katılabileceğinizi biliyor musunuz?
Eylem	4. Ailenizde siz dâhil aktif olarak yerel siyasetin içerisinde yer alan birey var mı? 5. Herhangi bir parti veya bu partinin gençlik veya kadın kolları gibi oluşumlarında üyeliğiniz var mı? 6. Çevrenizdekileri bir aday veya partiye oy vermek için ikna çabanız oldu mu? 14. Belediye veya il özel idaresinin bir kararına karşı düzenlenen herhangi bir protesto yürüyüşü vb. katıldınız mı? 15. Belediye veya il özel idaresi seçilmiş üyelerinden birinin seçim kampanyasında aktif olarak çalıştınız mı? 20. Yerel düzeyde faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı?